

УДК 338.49

Вербицька Ю.В.*кандидат економічних наук, доцент,
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського***Лаврик І.В.***студент,
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ МАСШТАБНИХ СПОРТИВНИХ ПОДІЙ У КОНТЕКСТІ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЛЯ КРАЇН-ОРГАНІЗАТОРІВ

ANALYSIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE LARGE-SCALE SPORTING EVENTS IN THE CONTEXT OF THEIR EFFECTIVENESS FOR THE HOST COUNTRY

АНОТАЦІЯ

Проаналізовано міжнародний досвід держав у цій області. Виявлено перепони на шляху до успішного проведення заходу. Розкрито причини невідповідності очікувань та вказано на ключові фактори успішного проведення україні події міжнародного масштабу.

Ключові слова: міжнародний досвід, міжнародні заходи, економічні вигоди, економічний вплив.

АННОТАЦИЯ

Проанализирован международный опыт государств в этой области. Выявлены преграды на пути к успешному проведению мероприятия. Раскрыты причины несоответствия ожиданий и указано на ключевые факторы успешного проведения в стране события международного масштаба.

Ключевые слова: международный опыт, международные мероприятия, экономические выгоды, экономическое влияние.

SUMMARY

International experience of the states is analysed in this area. barriers on a way to successful realization of measure were identified. Reasons of disparity of expectations are exposed and it is indicated on the key factors of successful realization in the country of event of international scale.

Keywords: international experience, international measures, economic benefits, economic influence.

Постановка проблеми. Україна – це країна, яка має потужний інвестиційний, фінансовий, ресурсний та людський потенціали. Одним із факторів, який підштовхує до успішного розвитку всіх цих потенціалів є проведення масштабних спортивних подій. Так у 2012 році Україна стала однією з країн-організаторів Євро-2012. В 2015 році на території нашої держави буде проведено чемпіонат Європи з баскетболу. А на даний момент уряд сумлінно готується до подачі заявки на організацію зимових Олімпійських Ігор 2022 року. Всі ці проекти є масштабними та потребують значних фінансових інвестицій як з боку держави, так і з боку приватного сектору. У зв'язку з цим постає питання ефективності використання коштів на подібні події та результати, які вони приносять для економік країн-організаторів.

Формулювання цілей статті. Метою напи-

сання статті є дослідження міжнародного досвіду проведення масштабних спортивних заходів, оцінка їх позитивних та негативних наслідків на економіку країни-організаторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема ефективного проведення великих спортивних подій привертала увагу багатьох економістів, фінансових та політичних оглядачів. Ю. Гершуненко у своїх роботах розглядає масштабні соціально-економічні проекти та їх наслідки для економіки. Зміст, планування та перспективи розвитку регіональної інфраструктури як основної складової масштабних заходів досліджує А. Катаєв. Питання економіки та управління у сфері послуг досліджує А. В. Литвин. Н. Ізосимова вказує на першочергові реформи для забезпечення стійкого зростання української економіки. А. Самофалов, Є. Маркін, М. Федоров та інші автори вивчають питання ефективності масштабних інфраструктурних проектів.

Виклад основного матеріалу. Але питання дослідження міжнародного досвіду в контексті проведення масштабних спортивних подій є недостатнім. На нашу думку, аналіз цього питання дасть можливість побачити переваги та загрози від подібних заходів для економіки країни-організатора.

Проведення масштабних спортивних проектів несе з собою як позитивні, так і негативні ефекти для економіки країни-організатора [4], аналіз яких наведено у таблиці 1.

Один із найбільших позитивних прикладів успішного та прибуткового проведення масштабного спортивного заходу є Літні Олімпійські ігри 1992 року в Барселоні, які зробили значний внесок у відновлення міста та його привабливість. Ключовими факторами успіху були:

– фокус на будівництві загальної інфраструктури (транспорт, каналізація тощо), що обслуговувала, власне, місто, а не тільки захід

Таблиця 1

Аналіз позитивних та негативних ефектів від проведення масштабних спортивних проєктів для країни-організатора

Позитивні ефекти	Негативні ефекти
Будівництво загальної інфраструктури (транспорт, каналізація тощо), що в майбутньому буде обслуговувати місто, а не лише захід.	Недооцінка витрат на проведення заходів.
Залучення приватних інвестицій для забезпечення дій ринкових сил, а не адміністративних процедур при вирішенні питань фінансування.	Забезпечення тимчасової зайнятості населення.
Престиж та міжнародне визнання.	Непотрібність у майбутньому деяких новозбудованих інфраструктурних об'єктів.
Зростання туристичної популярності країни-організатора.	Відтік бюджетних коштів від довгострокових державних пріоритетів, таких як освіта та охорона здоров'я.
Збільшення показників росту роздрібною торгівлі, транспортні підприємства, пивоварні та виробники напоїв, гастрономія, виробники побутової радіоелектронної апаратури та спортивного приладдя.	Загроза збільшення державного боргу.
Можливості для проведення рекламних компаній для спонсорів заходу.	Можливість іміджевого ризику у разі недостатньо добре підготовленого заходу.
Збільшення зайнятості населення.	
Збільшення обсягів експорту.	

(частка такої інфраструктури була більшою від 60% у загальних видатках);

- регіональна децентралізація, де тільки 35% витрат були здійснені у самому місті;
- чіткий наголос на приватних інвестиціях для забезпечення дії ринкових сил, а не адміністративних процедур при вирішенні питань фінансування [2].

Саме після цієї події з'явився термін «ефект Барселони». Він характеризує потужний економічний підйом, який переживає країна внаслідок проведення на своїй території спортивних подій світового масштабу, завдяки зростанню потоку туристів та модернізації внутрішньої інфраструктури.

Крім того, за даними дослідження UBS Investment Research ВВП трьох попередніх господарів чемпіонату світу з футболу (ПАР, Німеччина, спільні господарі турніру Південна Корея та Японія) збільшився в середньому на 1,8% за час підготовки до турніру, хоча визначити точно, яка частина зростання була безпосередньо пов'язана з чемпіонатом, складно [5].

На противагу цьому також є випадки, коли остаточні результати відрізнялися від оптимістичних очікувань. Наприклад, чемпіонат світу з футболу 1996 року в США спричинив не виграш, а чисті втрати доходу для населення приймаючих міст приблизно в 4 млрд. дол. США [7].

У більшості випадків масштабні спортивні заходи мали позитивний ефект, але економічні результати залишалися зазвичай нижчими від очікуваного рівня. Наприклад, помірною оцінкою свідчить, що чемпіонат світу з футболу 2006 року в Німеччині спричинив чисті вигоди, але також наголошує, що ті вигоди були навіть меншими від найменшого очікуваного рівня (2,2 млрд. дол. США або 1,6 млрд. євро). Зага-

лом ці ефекти не мали значного впливу на всю економіку [2].

З метою пояснення цієї значної різниці між фантастичними очікуваннями та реальністю варто звернути увагу на кілька факторів:

- по-перше, визначення вигод, а також методології для їх обчислення, оскільки вони є досить різними.

- по-друге, економічні впливи зазвичай оцінюються на валовій основі, хоча чисті впливи повинні бути набагато меншими:

- Витрати відвідувачів події часто розуміються як сукупний виграш, без урахування того, що концентрація туристів у кількох приймаючих містах може призвести до нижчих витрат туристів в інших містах. Наприклад, ступінь зайнятості готелів у Сідней був на рівні повної місткості протягом Олімпійських ігор 2000 року, а незвичайно низькі ступені спостерігалися в інших штатах Австралії [6]. Так само масовий характер заходу не тільки приваблює додаткових іноземних туристів, а одночасно витісняє багато постійних іноземних туристів. Наприклад, не спостерігалося значних змін у річній кількості туристів у Франції (1998), Португалії (2004), Греції (2004). Південна Корея звітувала про значно більшу кількість туристів з Європи в 2002 році, але тільки за рахунок меншої кількості туристів з Японії. У результаті загальна чисельність іноземних гостей і чисті додаткові витрати туристів можуть бути значно нижчими на рівні країни [3].

- Дефіцит робочої сили у приймаючих містах може спричинити притоки тимчасових робітників. Таким чином, значні частини сукупних економічних вигод можуть опинитися поза регіоном.

- Вплив капітальних інвестицій звичайно оцінюється без урахування альтернативної вартості капіталу. Адже доступні кошти можуть

бути витрачені іншим чином і генерувати також певні вигоди.

• Нарешті, багато пов'язаних із подією завдань можуть потребувати експертної оцінки та досвіду, які можуть надати тільки іноземні фірми (наприклад, будівництво стадіонів). У цьому випадку економічні вигоди також переходять до підприємств з-за кордону.

По-третє, кілька інших проблем виключають можливість достатнього використання спортивних споруд після заходу, високі ціни на квитки, що можуть спричинити низьку зайнятість стадіонів [8].

Висновки з проведеного дослідження. Проведення масштабних спортивних проєктів має багатовекторний вплив на економіку країни-організатора. Проведення масштабних соціально-економічних подій супроводжується як позитивними, так і негативними впливами, основними з яких є позитивний іміджевий ефект для країни, тимчасове пожвавлення в галузях, що забезпечують підготовку проєкту, покращення інфраструктури, ризик небезпеки від фанів, зростання цін, складність рентабельного майбутнього використання будівель, призначених для проєкту.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Соціологічна група – Рейтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ratinggroup.com.ua/ru>.
2. Brenke K. and G.G. Wagner (2007). Ökonomische Wirkungen der Fußball WM in Deutschland zum Teil überschätzt. DIW Wochenbericht Nr. 29/2007.
3. Міжнародний досвід як інструмент формування інфраструктури під час проведення масштабних заходів Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201264/vorobyova.html>.
4. Проведення великих спортивних змагань змінює економіку країни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.feg.org.ua/cms/projects/debaty/euro.html>.
5. Matheson V. and R. A. Baade (2003). Mega Sporting Events in Developing Nations: Playing the Way to Prosperity? South African Journal of Economics, Vol. 72:5, December 2004. – P. 1084-1095.
6. Arthur Andersen. Hospitality and Leisure Services: The Sydney Olympic Performance Survey: The Sydney Olympic Games on the Australian Hotel Industry, Mimeograph, November 2000. – P. 1-7.
7. Гершуненко Ю. Масштабні соціально-економічні проєкти та їх наслідки для економіки / Ю. Гершуненко. – № 5. – 2010. – Вер. – С. 9-14.
8. Brenke K. and G.G. Wagner (2006). Fußball-Weltmeisterschaft in Deutschland: Ein wichtiges sportliches und kulturelles Ereignis – aber ohne nennenswerte gesamtwirtschaftliche Auswirkungen. DIW Wochenbericht Nr. 20/2006.